

Etiā Parœcia datur in titulum, sed tunc intra annum qui illam obtinuit, promovēri debet ad Sacerdotium ex S. C. C.

(H) Page 390.

407. Degradatio fit sequenti horrifico sane modo ex ipso Pontificali romano :

1. Degradatus vestitur indumentis proprio Ordini congruentibus, et sic in loco extra Ecclesiam ad id parato exhibetur Episcopo; — 2. Episcopus quasi exequendo sententiam jam prolatam, præsente iudice laico cui postea degradandus traditur, publice abradit vitro vel cultello leviter sine ulla sanguinis effusione loca manuum illius, quæ in collatione Ordinum fuerunt inuncta; et etiam tonsuram præscriptam formam usurpans (hinc patet quid de modernis sciolis dicendum, qui de degradatione sermonem facientes immanitate et crudeli sævitia Ecclesiam incusant, et mendacia adeo portentosa historiæ commendant: cæremonia est, non vero carnescina); — 3. detrahit illi Episcopus singula ornamenta sacra, adhibens propriam ad unumquodque formulam; — 4. jubet per barbitonsorem ibi præsentem caput degradati totaliter tonderi iniquiens: *Te veluti ingratum filium a sorte Domini.. abjicimus*; — 5. degradatum (amplius non tanges manibus suis) tradit præsentī iudici laico, intercedens tamen pro miserrimo illo, ut nullum mortis vel mutilationis periculum eidem inferatur. Iudex tandem eum sub sua custodia recipit, et sic omnes quiete discedunt.

(I) Page 418.

408. Unde Beneficij origo? Si Beneficij nomine quis intelligat jus competens Ministris sacris percipiendi ex rebus Ecclesiæ quæ ad honestam sustentationem sunt necessaria, Beneficiorum origo ab ipsa Apostolorum ætate repetenda est; Apostoli enim Christi vestigiis inherentes fidelium oblationibus utebantur ad se aliosque Ecclesiæ ministros alendos. Ab Apostolis autem plena illa bonorum administratio transiit ad episcopos, qui utebantur opera præsertim Archidiaconi et œconomi, administrationis rationem in Concilio provinciali reddentes. — Si vero hoc nomine intelligatur adjudicatio certæ honorum portionis jure perpetuo vel temporario facta certo ecclesiastico ministerio, ideoque Clerico illud agenti, Beneficiorum origo cœpit a sæculo V; sæculo autem VI, VII, aut VIII etiam *beneficij* nomen fuit usurpatum, exemplo ducto a

Romanis, quibus nempe mos erat, ut militibus de Republica bene meritis redditus aliqui ad honestam sustentationem ex publico ærario assignarentur, cum onere tamen Reipublicæ assistendi: redditus latino vocabulo *Beneficia* noncupabantur; milites iisdem donati, *Beneficiarii* (Baronius ad an. 502: quæ porro Latini *Beneficia*, Longobardi *feuda* appellabant). Item in Ecclesia catholica ubi temporum lapsu disciplina clericalis eo devenit, ut non amplius ministri vitam communem agerent, inductum fuit, ut iis pro vitæ sustentatione quædam prædia ejusdem Ecclesiæ traderentur cum jure percipiendi fructus; cum onere tamen quædam ecclesiastica officia obeundi: et cum usu etiam nomina *Beneficiorum* et *Beneficiarium* obtinuerunt. Quæ etiam temporis decursu in titulum ordinationi dari cœperunt, cujus quidem sæculo XII meminit Alexander III.

Hoc porro jus sive potestas fructus percipiendi, etiamsi per se temporalis sit; tamen quatenus fundatur in officio spirituali et est eidem adnexa, spiritualitatem quamdam quasi induit. Sunt qui Ecclesiæ bona aggrediuntur, atque rapiunt, quin tamen desinant in ipsam Ecclesiam reverentiam et obsequium palam jactare, hac ratione, quia temporale cum spirituali confundi haud debet. Verum hoc impudentiæ portentum est; Judam isti imitantur: Ecclesiam osculantur et tradunt; suis bonis matrem expoliant, quasi debeat, adhuc in terris, vitam spiritu ducere; et nihilominus se eam amore prosequi contendunt. Quod ergo in privati rapina est, quoad Ecclesiam obsequium erit? hoc neque ipsi infideles et barbari agunt; apud illos omnia temporalia diis suis destinata semper uti sacra et tecta habita sunt. Merito ergo Pius Papa IX, litteris 26 martii 1860, contra temporalis Ecclesiæ dominationis invasores latis habet: *Facile autem intelligitur quemadmodum ejusmodi R. Ecclesiæ principatus, licet suapte natura temporalem rem sapiat, spiritualem tamen induat indolem vi sacræ quam habet destinationis et arctissimi illius vinculi quo cum maximis Rei Christianæ rationibus conjungitur.* — V. *Civiltà Cattolica*, ser. IV, t. VII, pag. 207. — Curà, *Il cristianesimo antico e moderno*; Roma 1862; discorso 3. — Et dicta tom. 1, p. 172 et seqq.

409. Aliquando etiam Beneficia *Commendata* appellantur: et sunt quæ quodam quasi depositi jure justa de causa per Pontificem Clericis, et etiam sæcularibus tribuuntur, quin ipsorum natura immutetur. Sic appellantur, quasi nempe sit custodiæ illorum facta alteri *commendatio*. Hoc eveniebat maxime, quando, v. g., Ecclesiæ erant ab hostibus occupatæ, dirutæ, neglectæ: commendabantur etiam sæcularibus dignitate et auctoritate præstantibus, ut illa bona vindicarent, instaurarent, etc. Vel quando in monasteriis disciplina erat collapsa; ea enim alicui clerico eximie probitatis ac prudentiæ committebantur, ut disci-

plinam restitueret. Item quando aliquis Episcopus vel Clericus ab Ecclesia, ad cuius titulum fuerat ordinatus, migrare cogebatur ob locorum occupationem ab hostibus, hæreticis aut infidelibus: ille alteri Ecclesiæ vacanti adscribebatur, cui servire et unde alimenta percipere possit; hæc autem Ecclesia dicebatur *commendata*. — Commendas perpetuas concedere solius est romani Pontificis, imo et temporarias (Cap. 15 de elect. Trident. sess. 24, c. 15 de R.), si forsitan excipias Beneficia minora et simplicia quæ adhuc volunt posse Episcopum in Commendas concedere, si Ecclesiæ alicujus necessitas vel utilitas id pergat expostulare. Quidquid tandem sit, ex recenti disciplina quæ viget, Commendæ sunt *beneficia regularia clericis regularibus in perpetuum administrationem sic data, ut in illis habeant omne jus et auctoritatem ac si essent titulares*. V. Constitutio *Supernæ Leonis X.*

Commendæ Beneficiorum non sunt confundendæ cum iis Commendis, quæ fiunt ex privatorum bonis, quæ nullimode ad Ecclesiam pertinent; hæc fiunt ea lege, ut proprietates quidem ad aliquem Ordinem seu Religionem militarem transeat, ita tamen ut fundator ejusque hæredes vocati sint de iis bonis *commendæ* nomine investiendi; et tunc tantum ususfructus cum proprietate favore Religionis consolidatur, cum omnes vocatorum lineæ defecerint. — V. Marengo, de Beneficiis, sess. 4. — Rigantius, in Reg. 45 Cancell., n. 49. — Bernardi, Comment. in jus Can. — Natalis Alexander, Hist. Eccles., sæc. XV et XVI, c. VII, art. 4; et dissert. 12, art. 9. — Thomasinus, *Vetus et nova*, etc., part. II, l. VII. — Ferrante, *Jur. Can. Instit.*

(J) Page 421.

410. Differt erectio a fundatione: est *fundatio* actus quo quis bona sua eo consilio in Ecclesiam confert, ut Episcopi auctoritate eleventur ad Beneficii perpetui dignitatem: est *erectio* actus, quo Superior ecclesiasticus talia bona sic elevat. — An autem in Regno Sabaudia etiam auctoritatis laicæ ad Beneficiorum fundationem licentia requiratur, si excipias regiones a Mediolanensi avulsas (uti est Diocesis Novariensis) pro quibus ex § *collegiis* adhuc regium placitum requiritur, post Concordatum Benedicti XIII cum Rege Victorio Amedeo anno 1727 non requiritur talis licentia. Paragraphus *Collegiis* qui non respiciebat nisi stabilia et redditus super ipsa, abrogatus fuit a gubernio italico, decreto 20 maii 1814; at iterum apud nos revivixit anno 1817. Qui extensus fuit ad Januensem Ducatum Litteris Patentibus 29 maii 1817, ut refert Canestri, *Giurisprudenza canonica*,

civile del Piemonte. (Adest tamen hodie nova lex civilis 5 junii 1850, quæ § *Collegiis* ad omnes regiones extendit.)

Ad erectionem beneficii ecclesiastici in genere requiritur ex jure: 1. ut fiat ad cultum divinum; est enim ratio hujus institutionis; 2. ut designetur congrua dos, ut decenter provisos vivere possit; 3. ut non sit in præjudicium alterius beneficii; nec enim decet unum altare discooperire, ut aliud cooperiatur; 4. ut consensus et auctoritas adsit Episcopi, cujus est spiritualia moderari. *Reiffenstuel*.

Solemnitatis autem præscriptæ de jure communi (ex S. C. Congregatione, ex cap. 3 de *Eccles. ædific.*, et Tridentino, sess. 21, c. 4) pro erigendo beneficio parochiali potissimum sunt: 1. ut interveniat justa causa, v. g., nimia distantia a parocchia; 2. ut fiat citatio rectoris matricis ecclesiæ et aliorum quorum interest; 3. ut Episcopus per se, vel per Vicarium specialiter ad hoc deputatum ad erectionem procedat; 4. ut habeatur Capituli cathedralis consensus; 5. ut in erigenda parochia sit sufficiens numerus parochianorum, quem ex decem familiis constare non sine ratione censent interpretes; 6. ut si dos pro nova Parochia tribuatur a matrice, hæc habeat jus præsentandi Rectorem; idem de aliis qui impensas tribuunt; 7. ut competens honor matriçi præstetur, qui consistere potest, v. g., in annuo censu tribuendo vel similibus. Marengo, *De Beneficiis*. — *Prælectiones juris canon. in Semin. S. Sulpitii*, t. III. — Ferraris, *Compententia pastoralis, Dismembratio, Parochia*. — Et plura habent *Analecta juris pontif.*, anno 1853, pag. 407, etc.

411. *Quænam requiritur auctoritas ad fundationem legatorum, vel capellaniæ laicalis erectionem?* Pluribus in locis hæc erigi non possunt sine Regis auctoritate; at in Regno Sabaudia si non opponatur fundatio art. Cod. civ. 885, nulla auctoritas requiritur. Neque obstat citata lex 5 jun. 1850; hæc enim agit de *corporibus moralibus*, et talia in communi usu non censentur Legata et Capellaniæ. Excipe nisi hæc legata sint corporibus moralibus relicta, tunc ex dicta lege civilis auctoritas requiritur. Item requiritur Episcopi adprobatio si agatur de acceptandis ab Ecclesia perpetuis oneribus Missarum ut fit in anniversariis, et aliis legatis; idque sub pœna interdicti late sententiæ, ex Bulla *Cum sæpe* 1625 Urbani VIII, et Bulla *Nuper* Innocentii XII 1692 (V. Canestri, *Giurisprudenza*, ecc., tit. VIII). Et dos quæ accipitur est assecuranda cum expressa mentione oneris quod ei imponitur.

Differt Capellania laicalis ab anniversariis, aliisque legatis piis, quod in Capellania certi fundi demonstrantur atque a patrimonio segregantur, quasi dos; sed in anniversariis et legatis ceteris præcipua habetur obligatio personalis, esto sint designati certi fundi. Ex quo fit, ut Ca-

pellania prorsus extinguatur, pereunte fundo; at non pereunt cetera pia legata, pereuntibus fundis. Insuper eruitur, fundos Capellanæ alienari non posse sine solemnitatibus requisitis in alienatione rerum reipublicæ, et sine causæ cognitione; e contrario alienari posse ab hæredibus fundos demonstratos pro anniversariis ac piis legatis sine ulla solemnitate, nisi aliud ex fundatione constet, manente semper personali obligatione apud hæredes, aut in novum possessorem translata hypothecaria obligatione. Tandem Capellania semper individua est, et fundi non possunt inter hæredes dividi; cetera possunt utique dividi. Hæc L. Ferraris, *Biblioth. Can.*, etc., v^{is} Capellania; Legatum.

(K) Page 422.

412. *Patrimonia ecclesiastica, legata pia, præstimonia laicalia et laicales Capellanæ* non sunt materia simoniæ, ideoque pretio æstimari possunt; ratio quia a superiore ecclesiastico spirituali officio non fuit adnexum jus percipiendi fructus, ideo illud jus remanet temporale. Item est de pensionibus, quæ etiam Clericis traduntur solvendæ ab Œconomatu in Regno Pedemontano. Idem de Capellaniis regiis dicendum; nam nullum onus spirituale est eis injunctum a superiore ecclesiastico, nec referunt ecclesiasticam institutionem. — Sed *pensiones ecclesiasticæ, et ecclesiastica præstimonia, vicariæ et coadjutoriæ, item Beneficia manualia*, si sint ab Ecclesia inducta, etsi veram Beneficii naturam non induant, possunt tamen esse materiæ simoniæ, si temporali pretio æstimentur, etc.; nam hæc omnia non tantum sunt adnexa ab Ecclesia clericali officio, et requirunt statum Clerici, sed etiam postulant ministerium spirituale, ratione cujus tales redditus sunt debiti, et acquiritur jus ad illos: ideo hoc jus est quid vere spirituale. V. Liguori, *Op. Mor.*, l. III, n. 112. — Alasia, *De Simonia*, cap. viii. — Suarez, *De Simonia*, cap. xxvi et seqq.

(L) Page 424.

413. Multi arbitrantur non jure divino, sed humano constitutum fuisse ut Papa designetur suffragiis electorum; inde concludunt Pontificem posse immutare modum consuetum, et illum etiam nominare qui post ejus mortem debeat esse Pontifex; et dicunt D. Petrum nominasse suum successorem. At Fagnanus negat id posse; nam (argumentatur Barbosa, *Jus eccl. univ.*, l. I, c.) effectus nominationis refertur ad tempus inhabile quo eligens Pontifex jam non est. Ego (addit

Suarez, *De fide*, disp. x, s. 4) nec simpliciter id concederem nec negarem simpliciter; potest ergo Papa ordinare modum electionis justum et utilem Ecclesiæ, qui non sit in ejus destructionem: quare si tentaret prædictum eligendi modum tanquam ordinarium præscribere, minime valeret, quia vergeret in perniciem Ecclesiæ. Attamen si in casu raro, urgente aperta necessitate faceret, juste ageret, legitimaque uteretur potestate, ut arbitrator. — V. *Prælect. juris canon. Semin. S. Sulpitii*, t. I.

(M) Page 430.

414. Patronus Ecclesiæ non privatur jure suo propter reedificationem illius ab alio factam, nisi Ecclesia sit omnino diruta, et ipse requisitus reedificare noluerit.

Ecclesia vel capella de jure patronatus non potest immutari vel alterari sine consensu patroni. R. Rota 25 junii 1675 in *Calaguritana*.

Patronus laici possunt facere compromissum super jure patronatus. *Cap. Examinata de confirmat. utili*.

Patronus laicus si donat jus patronatum Ecclesiæ, hic induit naturam Beneficii ecclesiastici. *Cap. Dilectus 34*.

Patroni plures si fuerint, non possunt unum de se præsentare. *Glossa hic*. Patronus debet præsentare gratis et liberaliter; secus committit simoniam. *Cap. Ex insinuat*.

Præsentatio largo modo dicitur etiam electio. *Cap. Querelam 24 de elect.*

Patronus laicus potest mutare voluntatem antequam Episcopus confirmet præsentatum, et ita non habet præsentatus ex sola electione plenum jus. *Glossa 1 in cap. Dilectus de offic. deleg.*

Si patronus pupillus major septem annorum præsentet unum, et ejus tutor alium, præsentatus a pupillo præfertur. *Can. Decernimus*, 16, q. 7.

Patronorum filii licet absterneant ab hæreditate, non ideo perdunt jus patronatus. *Glossa 1 in cap. Considerandum*, 16, q. 7.

Ex jure patronatus patronus non consequitur jus instituendi vel destituendi vel bona administrandi; sed solum habet jus præsentandi. *Cap. Præterea*.

Noverint conditores Basilicarum in rebus quas eisdem Ecclesiis conferunt, nullam se potestatem habere; *sed juxta Canonum instituta*, sicut Ecclesiam, ita et dotem ejus ad ordinationem Episcopi pertinere. *Cap. Noverint X, quæst. 1*.

Patronus laicus si duos successive præsentet, valet institutio secundi,

non obstante appellatione per primum prius facta; Episcopus tamen qui malitiose primum repulit, tenetur eidem providere de Beneficio competenti. *Cap. Pastoralis*, 29.

Adest etiam dispositio Clementis V (Clement. *Plures de jurepatr.*), qua statuitur ut ad obviandum discordiis possint patroni inter se convenire de presentando alternis vicibus, sive per turnum, seu alternative. Turnus porro non consumitur quando omnes simul patroni presentant; turnarius enim dicitur et est unicus patronus in suo turno. — Obesse autem potest turnario casus fortuitus, uti contingeret quoties ipse aliquem presentasset, qui vel repentina morte correptus ab Ordinario institui non potuit, vel presentationi (nondum facta institutione) renuntiavit. « Arbitror tunc (ait Berardi) turnarium rursus posse ad novam presentationem devenire, quasi nulla fuerit acta presentatio; cum idem sit non presentare ac presentare sine effectu, adeo ut novum tempus ad presentandum concedi eidem debeat, uti in simili specie definitum est cap. xxvi de *elect. in 6.* » De patronorum alternativa fuse Franc. Maria Pitonius, *De controversiis patronorum*, tom. I.

Insignia, stemmata seu arma sculpi vel pingi in parietibus, portis aut turribus ecclesiarum, in capellis, altaribus, licet patronis de licentia tamen Prælati. — V. Pignatelli, *Consult. t. VIII, cons. 25.* — Ferraris, v° *Arma seu insignia*.

Præsumptio quod juspatronatus sit hæreditarium, locum obtinet ubi de ejus fundatione et origine constat. Ubi non constat, gentilitium præsumitur. Ad indagandum ejus naturam præcipue spectatur præteriti temporis observatio. Ubi juspatronatus est hæreditarium, patronus potest de eo libere disponere tam testamento, quam quocumque actu inter vivos. *Lanfredini*.

415. An (quæres) patronus teneatur de suo Ecclesiam sui patronatus instaurare, dotem augere, si necesse sit et alia hujusmodi? R. Per se loquendo non videtur ad id teneri; neque enim fundator qui liberalis esse voluit Ecclesiæ, præsumi potest ullam sibi suisque successoribus in patronatum obligationem imponere voluisse ad novam dotem constituendam vel augendam, vel alias expensas faciendas. Diximus *per se loquendo*; nam teneretur primo si aliquam fructus partem percipiat, pro rata; secundo si aliter Beneficium sustineri non possit et conservari, ut patet. Quæ exceptiones videntur conformes tum Tridentino, *sess. 21, cap. 7 de Ref.*; tum juri canonico, *cap. 25 de jurepatr.*; tum constitutioni Benedicti XIII, *Pius et misericors*, pro Italia anno 1724.

416. Quid (dices) si inter diversos electos lis oriatur? Valide et licite potest fieri compositio inter duos litigantes circa Beneficium, modo illa contingat per sententiam judicis ordinarii vel delegati, aut

arbitrorum Ecclesiasticorum a superiore deputatorum pro ineunda concordia: qui accedente partium consensu et *compromisso*, Beneficium adjudicent ei, cujus est probabilius jus, eidem imponendo annuam pensionem non impositam Beneficio, sed Beneficiato ad ejus vitam, vel certam pecuniæ summam alteri persolvendam, non quidem in compensationem juris, sed vel ob bonum pacis quæ conducit etiam ad bonum spirituale (c. 11, *De arbitr.*, et c. 21, *De præb.*; et Concord. Austriæ, art. 2); vel ob æquitatem, ne cedens remaneat sine alimentis, quibus indiget; vel ob laborem et expensas, quas cedens sit passus, atque alter passurus foret, si ille non cederet (*Cap. Nisi de præbend.*).

Orta lite (quæres) *de ecclesiastico Beneficio vel alia re spirituali, potestne aliquando fieri transactio sine superioris auctoritate?* In ipsis materiis spiritualibus quæ non sint res Beneficii ecclesiastici, certum est atque receptum, quod transactio sine simonia proprio Marte fieri potest, dummodo sit de re spirituali cum spirituali; sicut etiam licet spirituale cum spirituali permutare: v. g., *ego dico Missas pro te, ut pro me dicas tot Rosaria*. Sed in re beneficiaria quoad hoc ordinarie loquendo requiritur saltem auctoritas Episcopi; idque ex jure definitum est, non solum si agatur de componenda lite cum aliquo onere, ita ut obtinens Beneficium solvat de suo aliquid cedenti: sed etiam si transigatur spirituale pro mere aliquo spirituali (c. *Super eo*; et c. *Statuimus de transact.*).

Diximus *saltem* requiri Episcopi auctoritatem; nam si in transactione laxatur pars aliqua rei jam ab Ecclesia possessæ, tunc requiritur auctoritas Pontificis, cum sit vera alienatio (Liguori, *Op. Mor.*, l. IV, n. 187). Diximus *ordinarie loquendo*, nam si agatur de simplici jurium cessione (nullo imposito onere cedenti nullaque facta redituum divisione), tunc et ipsi litigantes de se cedere possunt, aut se remittere arbitris a se electis, dummodo Clericis (cum materiæ et personæ ecclesiasticæ sint) qui rem totam parti illi adjudicabunt, quæ potior videtur in ratione. Imo Layman, Suarez, Salmanticenses, et Abbas cum Fillucio, Palao, Bonacina docent adhuc licitum esse arbitris a partibus electis, si tamen sint Clerici, componere litem, uni parti quæ potior jure videtur, Beneficium adjudicando, et alteram partem præstatione aliqua gravando; modo 1. non sit annua pensio; 2. a Beneficio non removeatur ille qui jam est in illius possessione; 3. neque pars aliqua rei ab Ecclesia jam possessæ sit dimittenda: hoc ex jure deducunt (c. *De cæter. de trans.* Liguori, *Op. Mor.*, l. III, nn. 72, 77 et 78).

Potest autem Prælati transigere in rebus, in quarum perfecta possessione nondum existit Ecclesia, v. g., super delatam hæreditatem vel legatum, si moveatur lis, ut probabiliter docent cum Delbene Rabuffus,

Quaranta, Barbosa et Bonacina; quia tunc non alienatur quod habet Ecclesia: sed quod speratur sub dubio haberi, remittitur pro alicujus rei certae acquisitione. Verum est quod quæ Ecclesiae relinquuntur, ipso jure absque conditione transeunt in Ecclesiam; at non absolute, perfecte et irrevocabiliter, cum nondum sint Ecclesiae incorporata: unde tunc dicunt fieri posse transactionem, non tamen totalem cessionem. Hac de re fusius Suarez, *De Relig.*, l. IV, c. 51. — Molina, *De contract.*, t. II, disp. 556. — Delbene, *De immunitate et jurisdic. ecclesiast.*, p. 2. — *Prælectiones juris Canon. in Semin. S. Sulpitii*, t. III, pag. 91. — Benedictus XIV, *Notificatione* 95, etc.

(IV) Page 434.

417. Præstat hic nonnulla præsertim ex Tridentino, et Benedicto XIV accuratius proferre circa examinatorum munus, numerum ac qualitatem. Triplex potest eorum quasi classis assignari: — 1. si agatur de illis, qui Ordines petunt, aut ad Confessiones approbari cupiunt, Episcopus potest examinatoribus uti, quos maluerit: — 2. si agatur de conferenda præbenda Theologica aut Pœnitentiaria (ex Benedicto XIII, Constitutione *Pastoralis* data anno 1725 pro tota Italia et Insulis adjacentibus), uti debet Episcopus quatuor examinatoribus. Non refert autem, si non fuerint Synodales vel Prosynodales, modo tunc examinatores sint aliquo academico gradu insigniti; in ceteris concursus, examen et collatio, sicut pro parœcia, obtinent. Attamen electi Theologi et Pœnitentiarii laurea debent esse insigniti, vel intra annum eam suscipere, secus præbenda eo ipso vacat, nisi a Papa dispensati; Pœnitentiarius debet esse annorum 40. — Officia Theologi ac Pœnitentiarii inducta primum a Lateranensibus III et IV, stabiliorem deinde formam acceperunt a Tridentino, quod jussit in Cathedralibus et Collegiatis insignibus Theologum eligi, et in omnibus Cathedralibus etiam Pœnitentiarium, sess. 5, c. 8, de R. (V. Ferraris, v^{is} *Præbenda Theologal. et Pœnitentialis*. — *Analecta juris pontificii*; Romæ; anno primo); — 5. si agatur de parochiali Beneficio conferendo (sive collatio fiat per concursum, sive non), experimentum ad valorem ordinarie institui debet saltem a tribus examinatoribus a Synodo approbatis, qui sint magistri, vel doctores aut licentiati, vel alii Clerici etiam regulares, qui videbuntur magis idonei: qui insuper necessario jurare debent ad SS. Dei Evangelia se fideliter munus executores; et S. C. Congregatio 2 dec. 1628 censuit concursus factos non præstito hoc juramento, esse nullos; sed convalidandos facto Verbo Sanctissimo, qui convalidavit. Examinatores etsi singulis quibus deputantur annis, debeant juramen-

tum emittere, non tamen illud præstare debent in quolibet examine, sed satis est pro toto illo anno semel præstitutum (Garcias, *De Benefic.* p. 9, n. 559).

Ad minus sex sunt examinatores in Synodo eligendi; sed non ultra 20, ex declaratione S. C. C. (nisi obtineatur facultas plures eligendi ob vastitatem Diœcesis). — Electi in Synodo durant usque ad novam Synodum. Si vero primo anno a Synodo celebrata tot in illa electi moriantur, ut sex non supersint, eodem anno ab Episcopo, de Capituli consensu, alii eligi possunt ex indulto Clementis VIII. Sed anno elapso, isti sic electi ab Episcopo expirant; atque in posterum facultas alios examinatores extra Synodum deputandi, habito de necessitate consensu Capituli, est a S. C. Congregatione postulanda: quæ quidem eam nonnisi ad annum solet ordinarie elargiri. V. Benedictus XIV, *De Syn. Diœc.*, l. IV, c. 7, n. 7.

Si examinatores non sint synodales (vel prosynodales, qui quidem ex jure synodalibus æquiparantur) vel sint pauciores tribus, vel non jurati, nulla est provisio; quia non amplius sunt tales quales Concilium præscribit; ita S. C. C. pluries; esto etiam quod parochialis præbenda sit jurispatronatus et tribuatur sine concursu. Excipit Garcias vicarios perpetuos parochialium unitarum puta Capitulo, qui sint de nominatione illorum, in quorum ecclesiis unitis ponuntur; tunc nec concursus requiritur nec examinatores synodales; sed sufficit examen nominati et approbatio Ordinarii, juxta Constitutionem *Ad exequendum*, Pii V, et Tridentinum, sess. 7, cap. 13, de R.

418. Sunt nonnullæ Ecclesie parochiales, quæ etiam sine concursu conferuntur. Esset, v. g., si illæ pauperes admodum sint, aut factionibus et rixis expositæ: ex Tridentino, sess. 24, c. 18, de R. Item Vicarie perpetuæ Parochiarum unitarum, seu incorporatarum aliis Ecclesiis, monasteriis, collegiis, locisque piis: ex Pio V Constit. *Ad exequendum*. Item possunt esse dignitates curam animarum habentes in Cathedralibus vel Collegiatis Ecclesiis, ut probat Fagnanus, c. *Cum sit ars*, nn. 19 et 22, etc. Hoc valet etiam in permutationibus Ecclesiarum parochialium. Vel si Parochus sit amovibilis; vel si Parœciæ sint jurispatronatus laicorum. — V. Reiffenstuel Anacletus, *Jus canon.* — Laurentius, *Forum beneficiale*, p. 4, q. 120. — Gibaldi, *de Officio Parochi*.

Quoad concursum præter Tridentini decretum, aliæ habentur leges latæ. — 1. a Pio V Constitutione *In conferendis*, anno 1567. — 2. quædam declaratio Innocentii XI, ut refert Benedictus XIV. — 3. decretum Clementis XI, anno 1721. — 4. Bulla *Cum illud*, anno 1742, Benedicti XIV: ubi fuse agit de modo servando in electione Parochorum. Nempe quæstiones omnibus concurrentibus (in eodem

conclave morantibus) proponantur quibus in scriptis satisfaciendum est una cum conciumcula exaranda idiomate, quo concionatur. Scripta sigillo munita consignantur Cancellario Curiae assistenti, apud quem jam existit in epitomen radacta notitia concurrentium quoad personales eorum qualitates et Ecclesiae servitium, etc.

S. C. C. 1575 declaravit Episcopum vel Vicarium habere votum decisivum in eligendo ex approbatis; non autem in approbando concurrentes, cum hoc sit examinatorum. Excipe casum quo examinatores sint pares aut singulares in votis suis; tunc ex Tridentino, sess. 24, c. 18, de R., *accedere potest Episcopus vel Vicarius quibus magis videbitur*. — Non est autem necesse, ut praeelectio ab Episcopo fiat in actu concursus coram examinatore; relatio tamen super idoneitate vel non idoneitate coram Episcopo vel Vicario fieri debet ab omnibus examinatore collegiative antequam dissolvatur concursus: id est (prout habet Bulla *Cum illud*, Benedicti XIV) *omnibus conjunctim expensis* (nempe scientia, prudentia, gravitate, morum honestate, praestitis jam Ecclesiae obsequiis, aliisque virtutum ornamentis), *inhabiles per sua suffragia rejiciant et idoneos Episcopos renuntient*. — V. De Luca, *de Parochis*. — Monacelli, *Formularium legale-practicum*. — Ferraris, *Bibliotheca can.*, etc., v^o Beneficium, art. 3, n. 37. — Salzano, *Lexioni di diritto*, t. IV.

Viget alicubi consuetudo, ut vota ab examinatore dentur secreto per lapillos albos ac nigros in urnam coniectos. Nihil hac de re fuit praecipuum, et ideo non refert, utrum suffragia hoc vel alio modo dentur. Tamen S. C. C. penes Benedictum XIV, loco citato, declaravit sibi congruentius videri, ut examinatores sua secum invicem suffragia communicent, ac dein Notario seu Cancellario curiali jubeant, ut in acta referat: v. g. *Titium esse approbatum, Sempronium rejectum (in tali gradu)*.

(O) Page 436.

419. Beneficii provisio a Pontifice fit Litteris apostolicis sive Bullis: quae Bullae dicuntur *in forma gratiosa* si Pontifex de Clerico idoneitate certior factus, Beneficium per se illico eidem conferat, quin alterius opera utatur. Dicuntur *in forma dignum*, si Pontifex alio committat, ut idoneo reperto Clerico, apostolica auctoritate conferat Beneficium. Ob bullarum expeditionem Sedes apostolica taxam exigit, idque merito ad sustinenda totius Catholicitatis onera: quae taxa aequare solet plus minusve medietatem redditus unius anni, et si causae sint, fit recursus pro ejus imminutione, quae libenter concedi solet.

« Les minutes des bulles sont composées pour les suppliques par un des *abréviateurs*; puis, elles sont copiées par un des *écrivains* apostoliques; un des *compteurs* fixe la taxe: on confronte les bulles et les suppliques, et on les revoit et on met les signatures; enfin elles passent dans les mains du custode de la chancellerie, qui les vérifie et examine si elles ont été signées par qui de droit; lui-même les entoure de lignes, et les donne aux *plombeurs*, qui y mettent les sceaux de plomb et le cordon convenables. Il est bon de savoir que le plomb des bulles *in forma gratiosa* est attaché à un cordon de soie rouge; et celui des bulles *in forma dignum* à un cordon de fil. » Lunadoro, *Relazione della Corte di Roma*, t. II.

Pro executione Bullae electum instituendo tres designantur, unus Romae, nempe de romana Curia; alii duo in Diocesi, nempe Decanus Cathedralis et Vicarius Generalis; quilibet ex tribus satis est ad effectum instituendum; attamen ordinarie eligitur Vicarius Generalis, cum rem magis habeat ad manus.

420. NOTA. Cardinales habent facultatem, sive ut vocant indultum (ideo indultarii dicuntur) conferendi Beneficia reservata, quae vacua fiunt in suis titulis, Ecclesiis cathedralibus, Diocesis, Abbatibus et Monasteriis sibi commendatis, sublato reservationum impedimento; si tamen excipias majores dignitates in Cathedralibus, et principes dignitates in Collegiatis, aliaque nonnulla Beneficia. Verum ut hoc gaudeant indulto ac privilegio, in Curia romana commorari debent; secus eo carent, nisi etiam absentes hoc a Pontifice impetraverint, ut impetrare solent. Sed tenetur provisos Beneficio intra sex menses a collatione sibi facta a Cardinali (secus non faceret fructus suos) obtinere Bullas pontificias et solvere jura Camerae apostolicae, si Beneficium excedat annum redditum 24 ducatorum aureorum de Camera. Reditus computatur sine onerum detractatione; ducatus auri de Camera (qui etiam dici solet florenus aureus) respondet libellis decem et centesimis quinquaginta monetae novae pedemontanae. V. Marrenco, *De reservationibus*. — Laurenus, *Forum beneficiale*. — De Luca, *De Beneficiis*, disc. IV, n. 2. — Rigantius, *In regulas Cancell. rom.* 8. — *Pratica Legale* (apud nos), tom. II, p. 2; it. *Convenzione colla S. Sede*, 24 juig. 1750, art. 16. — Quoad Galliam Gousset, *Exposition des principes du Droit canonique*, c. x.

421. En reservationes et affectiones praecipuae:

Ac primo: pluribus in casibus Beneficia romano Pontifici reservantur: — 1. si ea vacant apud Sedem apostolicam, vel in Curia romana, si Sedes pontificia non sit vacans. Non sufficit autem ut quis Romae degat ratione originis vel domicilii, nisi etiam Curialis sit, et etiam ibi ratione dictae Curiae existat: dicuntur vero Curiales ad hunc effe-

ctum qui Papæ vel Cardinalibus vel Prælatibus aut aliis Officialibus romanæ Curie inserviunt. Dicitur etiam vacare in Curia, sive Beneficiatus Romæ moriatur sive extra per duas dietas, id est spatium 40 milliarum italicorum, seu per iter duorum dierum: *Cap. 2 et 34 de præbend. in 6.* Ubi notandum cum Rigantio, aliud esse, proprie loquendo, vacare in Curia, aliud apud Sedem: vacatio in Curia est nomen generale quod sub se continet duas species et vacationem per obitum naturalem quæ est vacatio apud Sedem; et vacationem per obitum civilem, v. g., privationem, promotionem, etc. — Item Beneficia familiarium et continuorum commensalium Papæ, aut Cardinalium, dummodo ab illis obtenta tempore famulatus hujusmodi.

2. Si vacent per promotionem Titularis ad Patriarchatum, Archiepiscopatum, Episcopatum et Monasteriorum regimina, etiamsi promotio a summo Pontifice indultum sit retinendi Beneficium: quo in casu vacat post ejus mortem (*Extravag. Ad regimen; et Regula I Cancell.*).

3. Si vacent, dum Sedes episcopalis Diœcesis, in qua existunt, est viduata Pastore, nisi illa sint patronatus (*Pius V, Bulla Sanctissimus*).

4. Si vacent per assecutionem pacificam quorumcumque Prioratum, Dignitatum, Personatum, Officiorum, Canonicatum, Præbendarum Apostolica auctoritate provisorum, nisi fuerint resignata vel remissa ante postulationem Bullarum de provisione novi Beneficii (*Extravagans, Ad regimen*).

5. Si Beneficia sint dignitates majores post Pontificales in Cathedralibus aut Patriarchalibus, et principales in Collegiatis (*Reg. 4 Cancell.*): hæc reservatio plerisque in regionibus sic temperata est per Concordata, ut nominet Princeps, confirmet et consecret Pontifex. Bullæ adhuc requiruntur; quoad Regnum Pedemontanum vid. *Conventiones 25 octobr. 1726, 5 januarii 1741, etc.*; quoad Austriam, *V. Concordatum 25 septemb. 1855, art. 22 et seqq.*

6. Si vacent ob crimen hæresis patratum a possessore (*Pius V, Bulla Cum*); vel ob delictum ejus, qui offendit litigantes in Curia romana (*Alexander VI, Bulla In eminenti*); vel quia unus pro alio examini se subicit; aut quia illi qui spoliantur eisdem, impetrarunt Beneficia pro aliis intentione simoniaca, ut scilicet ab ea obtinentes aliquid recipere; aut quia spoliatus Beneficium impetravit eo animo ut illud postea resignet (*Paulus IV, Bulla Inter ceteras*).

7. Si collata fuerint contra dispositionem Concilii Tridentini; vel vacent ob non factam publicationem (*Pius V, Bulla In Conferendis; Gregorius XIII, Bulla Humano*).

8. Si Beneficio libere renuntiato, renuntians intra dies viginti a facta

renuntiatione moriatur et dicitur regula *de viginti*. Item est si Beneficium cum cura animarum sit collatum ei qui non intelligat nec intelligibiliter loqui sciat idioma loci Beneficii, et dicitur regula *de idiomate*. Item si provisio Beneficii sit facta ante verisimilem notitiam obitus prioris Beneficiati et dicitur regula *de verisimili notitia* (*Reg. 19, 20 et 30 Cancell.*).

9. Reservantur cuncta Beneficia quæ vacant mensibus januarii, februarii, aprilis, maii, julii, augusti, octobris et novembris: *Reg. Cancell.* Excipiuntur tamen Beneficia quæ vacant, licet in dictis mensibus, per renuntiationem in manibus Ordinarii, vel per permutationem; item apud nos ex peculiari Sabaudia consuetudine omnia Beneficia simplicia: vid. Marengo, *De beneficiis*.

Si tamen Episcopo concedatur *alternativa*, tunc februarius, aprilis, junius, augustus, october et december assignantur ipsi Episcopo; ceteri menses S. Pontifici. Alternativa conceditur tantum ad vitam concedentis Pontificis et quidem sub expressa conditione, ut Episcopus *vere et personaliter* resideat in Diœcesi; unde si quando vacat Beneficium, non sit in Diœcesi, eo privilegio non gaudet etsi impeditus, etsi injuste expulsus (cui privilegio sine Pontificis venia nequit amplius renuntiare). Attamen conditio residentia non afficit Beneficia vacantia mensibus junii et decembris; nam alternativa etiam seposita (ut dicunt Garcias et Marengo, et praxis probat), menses isti sunt Episcopales, quæ ideo censentur retinere propriam qualitatem. Illud quoque receptum est a Rota, et tradit Rigantius contra Garcias et alios graves auctores, ut si Episcopus initio tantum mensium unice papalium absit, nequeat Beneficium conferre, licet die vacationis in Diœcesi moraretur illis mensibus. Gaudet tamen alternativa si vacationis die et in ipso mensis papalis initio resederet, etsi non per totum illum mensem in Diœcesi fuerit. Ceterum Episcopus pro iis solum Beneficiis alternativa gaudet, quæ (sublata papali reservatione) ad liberam ipsius collationem pertinerent, nec sunt de jure tertii, puta Capituli, Congregationis, aut alicujus patroni (*V. Ferraris, vº Alternativa*).

Secundo: Beneficia dicuntur effecta: — 1. Si Papa det Beneficium in Commendam; nam in ea appositione manus Papæ illud Beneficium affectum remanet, et solus Papa de eo providere debet: idem est in unione facta de Beneficio ad vitam alicujus (*Rota, par. 4, t. I, decis. 70*).

2. Si Papa concedit alicui mandatum de providendo de certo Beneficio, etiam ante vacationem (*Extravag. Ad Romani Pontificis providentiam, 14 de privil.*).

3. Ex Decreto per Papam apposito de Beneficio dimittendo in manibus Papæ (*Rota, decis. 14 de rerum permut.*).

4. Si Papa jure præventionis contulit Beneficium, et collatio non teneat ex aliquo defectu impetrantis, vel alias collatio sit inutilis; etenim ex quo Papa manus apposuit, Ordinarii manus remanserunt ligatæ: idem est si collatio sit facta absenti, qui ante acceptationem decedat (*Gonzales ad reg. 8 Cancell.; et Rota, p. 2, dec. 401*).

5. Si resignatio Beneficii fiat in manibus Papæ; vel si Papa electoribus Beneficii mandet, ne ad electionem procedant (*Rota, p. 5, tom. I, decis. 34; et cap. si eo tempore 45 de electionib. in 6*).

6. Si electus renuntiet juri ad rem sibi quæsitam ex electione in manibus Papæ, qui eandem renuntiationem admittat.

7. Si Papa post electionem, ante confirmationem, manum apposuit in aliquo actu concernente validitatem electionis; nam tunc dicitur affecta confirmatio.

8. Si Papa per suum rescriptum mandet quod talis Beneficio privetur obtento; nam secuta privatione, Beneficium affectum remanet.

9. Habens collationem a Papa de Beneficio, si postea etiam ab Ordinario de eodem Beneficio collationem recipiat, cadit a jure quæsito ex dicta collatione Papæ, ut ingratus, et collatio Ordinarii tanquam de Beneficio affecto est invalida. Item habens collationem a Papa, si egeat aliqua dispensatione, non potest Episcopus cum eo quoad dictum Beneficium si affectum dispensare, quamvis alias posset.

10. Si quis fuerit provisus de Beneficio a Papa, quod sit incompatible cum primo, hoc primum remanet affectum, per secundi Beneficii collationem (dicitur autem tunc vacare *per risulta*).

Prædicta tamen limitantur, ac: — 1. affectio non procedit, quando Beneficium ad effectum provisionis non vacat: uti si Beneficium alicui fuit collatum qui nondum acceptavit, nam si interim Papa alio conferat non erit affectum: sed si primus collatarius noluerit acceptare, vel cedat juri suo aut decedat, potest Ordinarius illud conferre; — 2. si Papa manum apposuit ad Beneficium vacaturum certo modo, puta per privationem: nam si Beneficium alio modo vacaverit, non erit affectum, quia appositio manuum fuit conditionalis, et deficiente conditione, non operatur; — 3. quando Papa apponit manum super Beneficio resignato, et resignatio non tenet, vel quia verus valor non fuit expressus, vel alia de causa: quia papa non censetur manum apposuisse, nisi ad effectum ut resignatio sequatur; — 4. cum Papa providet de Beneficio uti reservato, quod tamen reservatum non est. *V. Rigantius, In Regul. Canc. — Gonzales, Garcias, etc. : item Ferraris, Bibl. Canon., vº Beneficium, art. 8 et 9. — Pratica Legale, t. IX, p. 2º, pro Subalpino Regno.*

422. *Ultima decembris nocte obit beneficiarius; ambigitur an media nox esset elapsa; ad quem pertinet conferre beneficium, ad*

pontificem vel episcopum? Hic datur locus præventioni et ille prævalebit qui prius conferet, ex juris regula: *Qui prior est tempore, potior est jure*. Si autem duo essent jam provisi, is qui possideret, præfereretur, *quia in dubio melior est conditio possidentis*. Si vero non appareret quisnam antè providisset, provisus a Papa propter dignitatem ejus in possessionem immitteretur.

(P) Page 446.

423. Si velint beneficiati, ne beneficii bona dissipentur, omnia documenta caute describant et custodiant in propria theca; neque illa aut beneficii statum marte suo non legitimæ auctoritati communicent, inconsulto giudice competenti, id est episcopo qui beneficiorum Diocesis tutor est, moderator et vindex; ne forte suis præbendis damno sint, dum student reditus augere.

Hoc etiam quilibet Beneficiatus curare debet, ut librum habeat, in quo post brevem sui Beneficii historiam, et suam in illud immissionem notet de vice in vice, ex una parte annuos reditus, ex alia adimplementa; item omnia rescripta, reductiones, etc. Meminerit semper illud Ecclesiastici: *Quodcumque trades, numera et appende; datum vero et acceptum omne describe* (Eccli. 24). Si hæc adamussim servarentur ab omnibus, quot occurreretur inconvenientibus! quot diceris! quot malis! Hoc valet de ipsis legatorum administratoribus, et laicalis Capellanæ possessoribus. — Item præstat, ut unaquæque Ecclesia, Parœcia aut pius Locus suum habeat Archivium rite custoditum, in quo omnia per ordinem documenta studiose conserventur, ut sic fides et veritas rerum ad successores transmitti possint, et propria jura contra impugnatores defendi valeant. Hoc præcipit Concil. Provinciale Mediol. 1; sed maxime Benedictus XIII Constit. *Maxima vigilantia*, anno 1727, 12 junii. — *V. Ferraris, vº Archivium, Beneficiatus.*

Beneficiatus ad defendenda jura proprii beneficii totus esse debet: et si lis intentatur contra commodum ipsius tantum, expensæ ad illum spectant. Si vero contra ipsum beneficium, adhuc expensæ sunt possessoris, si modicæ; quia usufructuarius tenetur ad sumptus modicos qui necessarii sunt ad sustinenda bona, quibus fruitur. Si expensæ sint magnæ, solvenda sunt de proprietate ipsius beneficii, de licentia superioris tamen. Ita Lugo, *De just. et jure, disp. 4, sec. 3*.

424. S. Pœnitentiaria 10 dec. 1860 interrogata, an Ordinarii, parrochi, beneficiati alique bonorum ecclesiasticorum administratores si ab intruso gubernio sub gravi pœna cogantur dare propriorum reddi-